

УДК 330.322.54:005

М.А. САДИКОВ, докт. екон. наук, проф., ХНУВС, Харків,
Н.О. КОЛОМІЄЦЬ, ст. викладач, ХНУВС, Харків,
Є.В. ДМИТРЕНКО, аспірант, ХНУВС, Харків.

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Аналізується існуючі методи і моделі дослідження інвестиційної привабливості підприємства, галузі. Обґрунтовується необхідність класифікації методів і моделі за певними ознаками з метою визначення найбільш доцільних шляхів дослідження.

Анализируются существующие методы и модели исследования инвестиционной привлекательности предприятия, отрасли. Обосновывается необходимость классификации методов и модели по определенным признакам с целью определения наилучших путей исследования.

Analyzes existing research methods and models of investment attractiveness of enterprises otryasli. The necessity of classification methods and models for certain criteria in order to determine how best to study.

Постановка задачі. У теорії і практиці існує безліч методів і прийомів оцінки інвестиційної привабливості підприємства, галузі. Кожний метод має свої переваги і недоліки у процесі дослідження інвестиційній привабливості підприємства. Тому виникає нагальна необхідністю щодо класифікації методів дослідження інвестиційної привабливості підприємства та застосування їх за призначенням.

Мета дослідження. У теорії й практиці недостатньо досліджено та визначено, які методи, або певні групи методів треба використовувати при аналізі і прийнятті управлінських рішень щодо визначення інвестиційної привабливості підприємства та галузі, або реальної ситуації на інвестиційному ринку цінних паперів. Кожний дослідник використовує на свій розсуд ті чи інші методи дослідження. Тому виникає необхідність класифікації загально відомих методів дослідження інвестиційної привабливості за певними ознаками і напрямками використання.

Аналіз останніх досліджень. Загальновідомі методи аналізу інвестиційної привабливості підприємства і факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства, конкурентоздатність продукції, що випускається ним, прибутковості капіталу, курсу акцій, рівня виплачуваних дивідендів й інноваційної діяльності визначені у наукових працях: Бланк І.А. [2], Клименко В.В. [4] Коппа Є.Ю. і Кужелева М.О. [5], Кравченко Ю.Я. [7], Крилов Э.И., Власова В.М., Єгорова М.Г. [8], Михальської Л.С. і Клименко І.А. [9], Мищенко В.А., Коробков Д.В. [10], Музиченко А.С. [11], Правик Ю.М. [12], Реверчук С.К., Реверчук Н.Й., Скимович І.Г. [13], Федоренко В.Г. [15].

На думку проф. В.А.Міщенко і доц. Д.В. Коробкова [10] наявність величезної кількості акціонерних товариств спричиняє утворення ринку цінних паперів, як обов'язкового елемента розвинутої ринкової системи у процесі визначення напрямів інвестиції. Вибір тих чи інших методів аналізу інвестиційної привабливості залежить від ринкової ситуації, світової кон'юнктури, зовнішнього й внутрішнього середовища на інвестиційному ринку цінних паперів і багатьох інших чинників. Це обумовлює різні підходи у процесі дослідження інвестиційної привабливості підприємства, галузі та класифікацію методів і прийомів дослідження з метою удосконалення методології дослідження, їх загальних і окремих принципів на сучасному етапі нестабільності фінансового ринку.

Такої ж думки дотримується й Ю. Сизов [14], обґрунтовуючи здійснення виробничих інвестицій і перерозподілу фінансових ресурсів у найбільш ефективні сектори економіки.

Із закордонних розробок особливо виділяються методи компаній Boston Consulting Group (матриця ріст/частка ринку) і General Electric разом з консалтинговою фірмою McKinsey and Company (матриця стратегічного планування бізнесу), методи прогнозування термінів інвестування, пропонованій Інститутом статистики (Баварія, Німеччина). У першому з цих методів як основні фактори, що визначають інвестиційну привабливість підприємства, пропонується використати такі: темпи росту ринку й відносна частка ринку, зайнята розглянутим підприємством, а в другому – розроблено спеціальний індекс привабливості галузі, обумовлений розміром ринку, темпами росту ринку, коефіцієнтом прибутковості в галузі, ступенем конкуренції, сезонності й циклічності попиту, структурою витрат у галузі. Всі ці фактори, оцінені кількісно, і становлять індекс привабливості галузі [3,6].

Виклад основного матеріалу. Існування багатьох методів і моделей дослідження інвестиційної привабливості підприємств різних галузей свідчить про необхідність обґрунтування методологічних підходів щодо вивчення певної проблеми галузі. На наш погляд, існують загальні і окремі принципи галузі, фінансовий стан і методи дослідження з урахуванням методики інтеграційної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організацій, пропонований Агентством ФДГ України, №22, від 23.02.1998 р.

Неузгодженість законодавчих актів на міжнародному рівні, та існування різних правових нормативних актів ускладнює оцінку інвестиційної привабливості підприємств на основі аналізу фінансово-господарської діяльності, а та-

кож ефективності функціонування підприємства на галузевому й регіональному рівні, конкуренції в галузі, інфраструктури, впливу зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, а також можливих обсягів продажу продукції (товарів, робіт і послуг), виходячи з виробничої потужності. Поряд з цим на державному рівні існує фінансова підтримка різних галузей, яка впливає на рівень їх розвитку, різні фінансові інструменти щодо надання підтримки вітчизняного товаровиробника, що обумовлює складність оцінки фінансового ринку. Автори під моделлю дослідження розуміють комплекс методів, розроблених великими фінансовими компаніями, а також вітчизняними і закордонними вченими. Слід зазначити, більшість компанії використовують відомі методи. Як правило використання різних моделей при дослідженні дає різні результати. Тому приступаючи до дослідження, треба чітко зазначити коло питань для досягнення основної мети. Більш того, для отримання правильної відповіді треба використовування декількох методів, і якщо все використанні методи, або моделі дають позитивні, або негативні відповіді, треба зробити заключні висновки. Дотримуючи цих вимог, ми намагаємось класифікувати методи і моделі за певними ознаками. (табл. 1)

Таблиця 1 – Класифікація методів і моделі дослідження інвестиційної привабливості*

Методи	Аналіз інвестиційної привабливості підприємства, галузі за умов:					
	визначення сучасного фінансового стану	портфельної інвестиції	об'єднання майнових сертифікатів	фінансових інструментів **	стратегічного розвитку на довгостроковий період	оцінки фінансового ризику
1	2	3	4	5	6	7
Традиційні методи фінансового аналізу	+	+/-	+	+	-	-
Ансофа	+	+/-	-	-	-	-
Імітаційні	-	-	-	-	+	+
Монте – Карло	-	-	-	-	+	+
Матричний	+	+	-	+	-	-
Інститут статистики (Баварія)	+	+/-	+	-	+	+
Boston Consulting Group (матриця ріст/частка ринку)	+/-	+	-	-	+	-
McKinsey and Company (матриця стратегічного планування бізнесу).	+	+	-	-	+	-
SWOT-аналіз	+	+	+	-	+	-
Моделі						

Продовження таблиці 1

Моніторинг фінансового стану за показниками (EVT, SVA, CFROI, MVA) зі застосуванням (ЗСТІ)-стратегічний управлінський облік)	+	+	-	+	+	+
Модель «ADL/LC» (Arthur D. Little / Life Cycle)	+	-	-	-	+	-
IASC (International Accounting Standarts Commitec)].	+	-	-	-	+	-

*позитивно – (+), негативно – (-), у певних питаннях позитивно \ негативно – (+\ -).

** за умов методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій.

Висновки: На підставі вивчення літературних джерел та аналізу інвестиційної привабливості обраної галузі нами зроблено наступні висновки.

Кожний метод має свої переваги та недоліки при дослідженні інвестиційної привабливості підприємства, галузі. Тому, обираючи ті, чи інші методи дослідження треба чітко з'ясувати що бажає досягти дослідник у процесі дослідження.

Для визначення сучасного стану підприємства щодо інвестицій у короткотерміновий період достатньо традиційних методів дослідження (методи фінансового аналізу, матричний, тощо).

Існуюча методика прогнозування інвестиційної привабливості є недосконалою, так як показники оцінки не враховують галузеві особливості підприємства, розрахунки базуються тільки на внутрішніх показниках фінансового стану підприємства, які розраховуються за запізнілою інформацією. Тому треба визначити декілька методів, які дають позитивні відповіді на досліджуемі питання.

На наш погляд, якщо інвестиційна привабливість визначається на підставі невизначених імовірних показників, краще всього використати метод Монте-Карло, якщо дослідження пов'язані з визначенням різних напрямів досягнення мети (окупності і прибутковості інвестицій), краще імовірний метод. А для визначення термінів вкладення інвестицій – метод Інституту статистики (Баварія, Німеччина).

Список літератури: 1. Закон України « Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України: 1991, №47, -С.1351. 2. *Бланк І.А.* Інвестиційний менеджмент. – К.: «Ніка» -2002. – 448с. 3. *Джон Дж. Мэрфи.* Технический анализ фьючерсных рынков: теория и практика. – М.: Диаграмма, 1998. – 592 с. 4. *Клименко В.В.* Державне регулювання фондового ринку // Фінанси України. – 2000. – № 10. –

С. 57–62. 5. *Котл Э. Ю., Кужелев М.А.* Рейтинговая оценка инвестиционных возможностей крупного производственного комплекса // *Финансы, учёт, банки / Сб. научн. тр. Под общ. ред. Егорова П. В.* – Донецк: ДонНУ, УкрНТЭК. – 2002. – Вып. 7. – С. 51–55. 6. *Котлер Филипп, Армстронг Гари, Сондерс Джон, Вонг Вероника.* Основы маркетинга: Пер. с англ. – 2-е европ. изд. – М.; СПб.; К.; Изд. дом «Вильямс», 2000. – 944 с. 7. *Кравченко Ю.Я.* Рынок ценных бумаг: Курс лекций. – К.: ВИРА-Р, 2002. – 368 с. 8. *Крылов Э. И., Власова В. М., Егорова М. Г.* Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности предприятия: Учеб. пособие / – М.: Финансы и статистика, 2003. – 192 с. 9. *Михальская Л.С., Клименко И.А.* Оценка инвестиционной привлекательности предприятий региона // *Финансы, учёт, банки / Сб. научн. тр. Под общ. ред. Егорова П. В.* – Донецк: ДонНУ, УкрНТЭК. – 2001. – Вып. 5. – С. 148–151. 10. *Мищенко В.А., Коробков Д.В.* Методы и модели управления инвестиционной привлекательностью применяемые на фондовых рынках // *Економіка розвитку / Науковий журнал.* – ХДЕУ. – 2004. – №1 (29). – С. 17–23. 11. *Музиченко А.С.* Інвестиційна діяльність в Україні. – К.: 2005. – 406с. 12. *Правик Ю.М.* Інвестиційний менеджмент. – К.: Знання. -2007. – 431 с. 13. *Реверчук С.К. Реверчук Н.Й.Єкимович І.Г.* Інвестологія. – К.:2001. – 264 с. 14. *Сизов Ю.* Стратегический подход к регулированию рынка ценных бумаг // *Вопросы экономики.* – 2001. – № 11. – С. 51–68. 15. *Федоренко В.Г.* Інвестиційний менеджмент. –К.: МАУП, 2000. – 260 с.